

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

**Javaslat a
Szajoli értéktárba történő felvételéhez**

Készítette:

Ad. L. L. L.

Szajol, 2021.09.17.

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
Szajoli Községi Ház és Könyvtár

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Czékmási Csilla

Levelezési cím: 5081 Szajol, Kölcsey Ferenc út 2.

Telefonszám: 56/446-047

E-mail cím: konyvtar@szajol.hu

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: Tűzoltószertár- kiállítóhely

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

agrár- és élelmiszergazdaság	egészség és életmód	épített környezet
<u>ipari és műszaki megoldások</u>	kulturális örökség	sport
természeti környezet	turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: Szajoli Községi Ház és Könyvtár
5081 Szajol, Rózsák tere 1.

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

<u>települési</u>	tájegység	megyei	külhoni magyarság
--------------------------	-----------	--------	-------------------

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

A Tűzoltó szertár kiállítóhely több értékes tárgyi emléket őriz a település múltjából. A több mint 100 éves tűzoltó szerkocsit a rákóczi falvi Szent Flórián Tűzoltóság Múltjáért Alapítvány tagjai újjátották fel 2020-ban. A darabjaira szedett, restaurált, majd újrafestett kocsi eredeti állapotának megfelelően néz ki. A tűzoltó szerkocsi felújítását követően vált szükségessé, hogy az időjárás viszontagságaitól védett helyen legyen tárolva/kiállítva, ezért került az eredeti helyére, az egykori tűzoltó szertárban. A kiállítóhelyen táblákon olvashatók azok az információk, amelyeket az egykoron működő Tűzoltó Egylet, illetve önkéntes tűzoltó egyesület múltjából még fellelhetők. Fotók, tűzoltó igazolványok, az eredeti zászló másolata őrzi a Szent Flórián szellemében működő közösség emlékeit.

A kiállítóhelyen megtekinthető az összes Szajolról megjelent képeslap másolata, melyek közül a legrégebbi a Rózsák terén készült 1907-ben. Ennek a képeslapnak a felhasználásával készült a kiállítás háttéréül szolgáló óriás textil fotó.

Itt kapott helyet a szintén több mint 100 éves szódagép, melyet Godó Zoltán, Godó József fia ajánlott fel.

„Noha még kitűnő állapotban robotolhatna, ezen a héten végleg nyugállományba vonul a 100 esztendőes Wagner-féle szikvízkészítő gömbgép. Gazdái, a 77 éves Godó József és neje bezárták a település egyetlen, Halász úti szófavízgyárát.”

Idézet a 2003. november 28-án megjelent, „Bezárta a boltját a szódás” címmel Néplapban megjelent cikkből.

Godó József nyilatkozatából kiderül, hogy az 1969-ben Tiszapüspökiből már használtan elhozott szikvízgyártó gép több mint 30 évig biztosította finom és egészséges szófavizet a település lakóinak. A Jedlik Ányos által feltalált gép ipartörténet emlékként egyedülálló a településen.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

A tűzoltó szertárban található a település két **legrégebbi tárgyi emléke**, az egykori tűzoltó szerkocsi, valamint a szikvízgyártó gép. Mindkettő több mint 100 éves múltra tekint vissza, mely több szálon kapcsolódik településünk történelméhez is. Ezért helyi értéként való besorolásuk kiemelt jelentőségű.

III. MELLÉKLETEK

1. sz. melléklet: Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális dokumentációja

Felújítás előtt és után a tűzoltó szerkocsi

Bezárta a boltját a szódás

Noha még kitűnő állapotban robotolhatna, ezen a héten végleg nyugállományba vonul a 100 esztendő Wagner-féle szikvízkészítő gömbgép. Gazdája, a 77 éves Godó József és neje bezárták a település egyetlen, Halász úti szódavizgyárát.

SZAJOL

– Évekkel ezelőtt még naponta 60 darab 25 literes ballonnal vitték udvarunkról a szódát, ezen a nyáron már csak egyetlen palacknyi fogyott el belőle – sajnálkozik Godó úr az alsó épületben, ahol a 100 éves masina áll. Méretes kerekéről leri, egykoron kézi hajtásnak készült, s csak evizedekkel később vilamosították a gépet.

– Tiszapüspökiből 1969-ben hoztuk el a szikvízgyártót, az akkori gazdája is kiöregedett a szakmából – emlékezik vissza Godó-né vállalkozásuk kezdetére, majd újra az ura mesél a történekről: – Különösebb tantolyam nem kellett a kezeléséhez, csak a tisztiorvos engedélyét szereztük be. Eleinte nagy volt a forgalmunk, a sportegyesület, illetve számos, a településen működő üzem frissítőként vitte tőlünk munkásaiuk a szódát. Manapság már elvétve veszik az üveges szikvizet, ezért pedig nem érdemes nekünk üzemelni – tarja szét a kezét Godó úr.

A vállalkozás befejezése okán az Országos és Budapesti Szikvízkészítő Ipartestület elnökségének tagja ajándékkal kedveskedett ottiartunkkor az idős házaspárnak. Varga Lajos a szakmáról is szót ejtett: – Szomorúan konstatacióm, hogy egyik iparostársunk feladja munkáját jelentős forgalomkiesésének következtében. A statisztikai adatok alapján ugyan nőtt hazánkban a szikvíz fogyasztás, csakhogy elkényvelmedtek az emberek.

Az üveges szódát nehéz hazacipelni, az élelmiszerboltokban pedig más áru mellett

megtalálható immár a '91-ben szabadalmaztatott könnyebb, műanyag flakonos változat is. Egyébiránt elfogytak az üvegek is, szinte teljesen megszűnt a szódásüvegek hazai gyártása. A legsajnálatosabb, hogy megváltozott Magyarországon a szénsavas frissítők fogyasztásának kultúrája.

A lúgos hatású ásványvizet iszszuk, amely az ásványi anyagok összetételében nem feltétlenül előnyös az emberi szervezet számára. A széndioxidból és vízből álló „savas vizet” pedig szinte kiiktattuk italrendünkéből, eléggé elítélendő módon. Vegyünk néhány példát: a jó bor kissé savas, és savas a tömény gyümölcszörp is. Sokan mégis az izhatást és egyéb tulajdonságot semlegesítő lúgos ásványvizekkel dúsítják ezeket a nedűket.

Más aspektusból viszont azt se hagyjuk figyelmen kívül, hogy a dinamó feltalálásáról elhíresült Jedlik Ányosnak további száz találmánya közül az egyik éppen a szódavíz volt. Az első szikvízgyáros is ő volt Pesten 1846-ban. Már csak Jedlik emlékének megőrzéséért, vagy csak egy kis identitástudatból, esetleg a gasztronómiai ismereteink hővülésével talán visszaállunk a szikvizek fogyasztására, mégha a szódát nem is üvegből, hanem műanyag flakomból spriccelik a poharunkba – mosolyodik el Varga Lajos.

– Bizony, bizony nagyon igaza van – bölögtat Godó József a kollégája szavaira. –

Régmúlt idők történelmi erektyéje Godó József kezében: Nem, Nem, Soha felelő szódás-üveg a '20-as évekből

FOTÓ: MÉSZÁROS JÁNOS

Ennél egészségesebb ital valóban alig ha létezik. Hát akkor talán..., egészségünkre!

MÉSZÁROS GÉZA